

ABÁNYA

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,
VIII., Rander-utca 6. sz.
FÖLDSZINT--LÉPCSŐHÁZ

= TELEFON 108-00. =

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. BISCHITZ BÉLA

MUNKATÁRSAK:

VÉCSEY ISTVÁN

ARADI VICTOR

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

EGÉSZ ÉVRE —	12 KORONA
FÉL ÉVRE	6
NEGYED ÉVRE	3

Egyes szám ára 20 fillér.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP

HIRDETÉSEK DIJAZÁS SZERINT.

Az Országos Bányászati és Kohászati Egyesület

ezidei közgyűlését f. hó 20-án fogja megtartani. A közgyűlés tárgysorozata a következő

Szeptember hó 19-én d. u. 3 órakor igazgatótanácsi ülés az egyesület helyiségében,

d. u. 5 órakor ugyanott választmányi ülés, este 8 órakor ismerkedési estély a Bokros-féle helyiségben (Andrássy-ut, az Operával szemben).

Szeptember 20-án d. e. 10 órakor közgyűlés, a tud. akadémia kis termében.

1. Elnöki megnyitó.

2. Titkári jelentés, az egyesület múlt évi működéséről.

3. Az egyesület 1907 évi zárszámadásának felülvizsgálata és a felmentvény megadása.

4. Az 1909. évi költségvetés megállapítása.

5. Elnök, alelnökök, tisztikar és választmány választása.

6. Indítványok.

7. Javaslatok.

8. Előadások.

D. u. 2 órakor közebed a Bokros-féle helyiségben (Andrássy-ut, az Operával szemben):

Szeptember 21-én budapesti ipartelepek meglátogatása, melyről még idejekorán külön programot adunk ki.

Amint láthatjuk, a tárgysorozat igen sovány és ép oly sivár, mint maga a magyar bányászat közgazdasági helyzete. Pedig ezernyi fontos kérdés vár megoldásra és így csodálkozunk kell azon, hogy ez Egyesület, mely magában foglalja a magyar bányászok leg-

elsőit, nem talált oly kérdést, amelynek tárgyalását szükségesnek látta volna. A bányásztársadalom joggal elvárhatta volna, hogy akkor, amikor méltóságos, nagyságos és nagytekintélyű korifeusai összegyűlnek, az égetően fontos kérdéseket tárgyalják, ne pedig egymást ünnepeljék, mert hiszen ünneplésben országszerte elég részük van amugy is.

A legmélyebb tisztelettel viseltetünk úgy az egyesület, mint annak minden egyes tagja iránt és igen jól tudjuk, hogy mit köszönhet a magyar bányászat nekik. De azért bocsássanak meg egyenként és összesen, hogyha csodálkozni merünk és nagyon csodálkozunk azon, hogy a kongresszus tárgysorozata ily meddő, hogy az urak egyetlen tárgyalásra méltó kérdést sem találtak. Olyan-nak tűnik fel ez előttünk, mint hogyha az urak belefáradtak volna a meddő küzdelembe és ezért csinálnak az idén kongresszus helyett egyszerű adminisztratív közgyűlést, mely kötelességszerűen lemorzsolja a tárgysorozatot, kitölti a még üres rubrikákat és azután széjjeloszlanak, azaz még előbb ünnepelik egymást. Az ünneplés fényessé tételéhez hozzájárulunk mi is; mert nem győzzük ismételni — és megragadunk minden alkalmat, hogy tényekkel is bizonyítsuk — miszerint mi ez Uraknak legmélyebb tisztelői vagyunk és ennek dokumentálására a közgyűlés alkalmával ünnepi számot adunk. Reméljük, hogy ezáltal is ki fogjuk mutathatni hódoló tiszteletünket.

De itt nem arról van szó. Bányászati közéletünk *legelsői* összejönnek és nem tudnak egyébbel foglalkozni; mint az egyesület bevételeivel, kiadásaival; és az égetően fontos kérdéseket, amelyek már kihatással vannak egész közéletünkre, amelyek már utat törnek a napi sajtóban is és amelyek megmozgatják a legnehezebben megmozgathatót, a magyar közvéleményt is, e fontos kérdéseket figyelmen kívül hagyják.

Ezen óriási közöny igazolja leginkább, hogy szükséges hazánk bányászati életének reorganizálása. Ez a meddőség győz meg bennünket arról, hogy hézagpótló feladatot *kell* elvégeznünk és fel kell ráznunk az alvó bányászati közvéleményt.

A tárgysorozatnak van három pontja, a 6., 7., 8. Ezek azt sejtetik, mintha mégis felszínre kerülnének egyes indítványok, amelyek pótolják a tárgysorozat meddőségét, avagy esetleges javaslatok alakjában kerülnek fontos kérdések a kongresszus elé. Lehet, hogy egyik-másik előkelő szakférfiu előadások keretében mutat reá fontos kérdésekre. Alkalmunk volt azonban az egyesület nagyra-becsült titkárával beszélni és ő megnyugtatót, hogy mindezideig egyetlen indítvány, javaslat, avagy előadás sem lett bejelentve.

De hiszen a kongresszusig még egy egész heti idő van, talán azalatt pótolva lesznek a hiányok és ünnepi számunkban erről a legnagyobb örömmel fogunk megemlékezni. Hiszen annyi fontos megoldatlan kérdés tárul elénk. Hogy többet ne említsünk, van aranykérdésünk, ezüstkérdésünk, vaskérdésünk, szénkérdésünk, rézkérdésünk, zártkutatómányi kérdésünk stb. halomszámra, szinte szédítő mennyiségben. Talán mégis felszínre kerül egyik-másik. Mi a legnagyobb örömmel, bár kételkedve várjuk és már előre is „Jó szerencsét!” kívánunk.

Lignit.

Nem lehet eléggé hangsúlyozni és nem lehet eléggé és állandóan felhívni a figyelmet arra, hogy az ország közgazdaságának jól megfontolt érdekei a leghatározottabban követelik, hogy szénfogyasztásunk az ország területén előforduló szenek

használatára legyen alapítva. Fájdalom, hogy ezt az elemi igazságot még ma is hirdetniük kell és pedig hirdetniük kell a legnyomatékosabban. Más országokban ez olyan természetes dolog, hogy erről beszélni, ezt ajánlani a legnagyobb pleonasmus lenne. Nálunk azonban ép azok vétenek ellene, a kiknek elsősorban kötelességük a helyes példaadás. Hiszen csak az imént olvastuk e lapokban azt a gazdasági gunyszámba menő hihetetlen tény, hogy a m. kir. államvasutak meg az állomások tolatási szolgálatainál is angol szenet használnak.

Valóban elszorulhat az ember szive, látva azt közgazdasági vandalizmust és ezt látva könnyen megérthető, hogy miért oly elmaradt, miért áll oly kevéssé a hazai gyáripár szolgálatában a hazai szénbányászat. Semmit sem változtat ezen a szomorú tényen, ha állításunk ellenében rámutatnak arra, hogy mily magas fokon áll, mily nagy mérvben fejlődött, az a mindenki szájában levő 2-3 nagy szénbánya. Annál kevésbé tántoríthatnak meg bennünket ezek a példák, mert hiszen éppen ez a 2-3 virágzó nagy bánya a leghatalmasabb érv állításaink indokltsága mellett. Mert ezek a bányák nagygyá, hatalmassá, gazdaggá, lettek épen az által, hogy évtizedeken át monopolizálták a magyar szénbányászatot. Kezükre járt a magyar indolentia és az intéző körök vaksága, és még az a körülmény is, hogy a pénzkörökkel szoros nexusban levén, attól sem riadtak vissza, hogy esetleg támadó szénbányavállalatokat csirájukban elfojtsanak.

Ezzel a káros tendenciával karöltve járt az a nagy oktalanság, hogy a létesülő gyári vállalatok kazánberendezései, minden józan gazdasági elv mellőzésével sablonszerűleg legtöbbszörre külföldi köszén tüzelésére lettek berendezve.

A helyett, hogy okos számítással tanulmányozták volna azt, hogy mily szén fordul elő a legnagyobb mennyiségben az országban és erre a szénre lett volna alapítva a tüzelési rendszer, ész nélkül utánoztak és valóságos büszkeséget helyeztek abba, ha a kazánberendezés a legerősebb hőfoku köszénnek felelt meg. Pedig, hogy a legnagyobb, a legelőkelőbb gyár is előnyösen használhat gőzfejlesztésre még lignitet is, azt a legeklatásabb módon bebizonyította a botfalvi nagy cukorgyár, a mely kazánberendezését a köpeczi lignitre basirozta. Igaz, hogy a berendezést sem nem hazai, sem nem osztrák, hanem német szakértők tervezték.

A legnagyobb bünt azonban a folyton fejlődő, a mindinkább nagyobbodó m. kir. államvasutak követték el. A vontató osztály szakembereinek fogalmuk sem volt a reájuk háruló nagy kötelességről, a mely parancsolólag azt követelte, hogy emancipálják az államvasutakat a külföldi széntől. A máv. szénmisériái kizárólag erre a bürokratikus rövidlátásra vezethetők vissza és első sorban az ő indokolatlan elutasító magatartásuk okozta a hazai

szénbányászat tespedését is. Mert nemcsak, hogy nem használták a hazai szenet, de még rossz hírét is keltették.

És ezek a „szakértők“ még ma is tetszelegnek maguknak ezen minden egészséges alapot nélkülöző álláspontjuk fentartásában. Itt nem használ érv, nem használ bizonyíték. Ő szerintük, a szerint a milyen humoros hangulatban találja őket a hazai szénbányász, a lignit vagy tüzelő eszköz (nagy víztartalma miatt, vagy gyújtogató (szárazsága miatt); gőzfejlesztése pedig az ő szemükben semmi, mert nálunk a sablon a porosz köszén. Hogy mily kárt okoznak ezzel az országnak és a gondjaikra bizott vasutnak, az egyáltalában kiszámíthatatlan és egyetlen mentségük csak az lehet, hogy nem tudják mit cselekszenek.

A hazai szénbányászat eme szomorú állapotában megváltásként jött a kormány azon elhatározása, hogy az állam veszi kezébe a szénbányászat elhanyagolt ügyét. És megindultak a szénbányavásárlások az állam részéről. Nem kívánunk ma ezekkel a vásárlásokkal foglalkozni, lesz még elég sűrűn alkalmunk ezekre visszatérni. *De mindenestre constatálni kell, hogy a hazai szénbányászat az eddigi állami actionak semi hasznát nem látja.* Az egész actió teljesen egyoldalú. Meg lett vásárolva két bánya és vissza lett váltva egy bánya és ezzel befejeztetett az állami actió. Igazán nagy hüho semmiért. Az államnak épen ezen első lépései után ma a legfokozottabb kötelessége, hogy kezébe vegye a barnaszén és különösen a lignit területeket és hatalmával oda kell hatnia, hogy ez a tüzelő anyag a lehető legnagyobb mérvben használtassék. Hihetetlen közgazdasági értéket képvisel hazánk lignit gazdasága. Sajnos azonban, hogy még szakembereink is oly elfogult egyoldalúak, hogy nem képesek megérteni ezen természeti kincsnek rendkívüli gazdasági fontosságát. Mi feladatunkká tettük, hogy hazánk gazdasági közvéleményét a bányászatot illetőleg úgy irányítjuk, a mint ezt bányászat főfontossága megköveteli. Általános közérdekű célokért küzdünk a jóhiszemű tudás fegyvereivel. Ezért emeltünk szót a hazai lignit érdekében azzal a meggyőződéssel, hogy szózatunk nem hangzik el eredménytelenül a pusztában.

A Bányászszövetség és a bányauğynökök.

Budapest, 1908. szept. 10.

Bányász körökben visszhangra talált „A Bánya“ 28-ik számában, vezető helyen közzétett felhívás, mely országos bányászszövetség alakítására szólítja a bányászokat.

„A felhívásban lefektetett irányelvek, a szövetség céljainak határait *oly területeken tüzték ki,*

mely *területek érdekeivel ezideig senki sem foglalkozott.* Éppen az érdekek sokaságának felölelésében rejlik az erő, mely immár felkeltve, többé a napi-rendről le nem vehető. Hiszen az alakítandó bányászszövetségben rejlő hatalmas erő, a munkás Magyarország népének több rétegét öntudatra ébreszti és igen sokan tudomására jutottak annak, hogy ők is a társadalom hasznos munkásai és szorgalmas tagjai, nekik is vannak speciális érdekeik, nekik is vannak sérelmeik és ők is jogot formálhatnak arra, hogy velük és az ő érdekeikkel törődjön a szociális munkálgodás! Jelen sorok írója szintén a hazai bányászathoz tartozandónak mondja magát, amennyiben ő mint ügynök, sok év óta kizárólag bányák *eladásával* foglalkozik. Igen meglepett és igen jólesett, midőn a bányauğynöki karhoz is szólott „A Bánya“, kimutatván, hogy mi, bányauğynökök is létezőnk és nekünk is vannak érdekeink, melyek védelemre szorulnak és így jóakárolg minket is, saját érdekünk védelmére, tömörülésre illetve az országos bányászszövetséghez leendő csatlakozásra felhívott és a cselekvés mezejére szólított. Nem titkolom, mélyen megindított „A Bánya“ vezetőcikke és midőn a tervezett szövetség elveiről olvastam, úgy éreztem, hogy ime mi is létezőnk és önérzetem büszkeséggé növekedett, mert átláttam, hogy *mi bányaközvetítők a társadalom hasznos tagjai vagyunk* és csak rajtunk múlik, hogy a közelismerést kivívjuk. Eltökéltem tehát, hogy „A Bánya“ útján felhívást teszek közzé és midőn csatlakozásomat bejelentem, felszólítom kartársaimat is, hogy csatlakozzanak a bányászszövetséghez!

Bányauğynökök! Kartársak! Bányásztestvérek! Hozzatok fordulok. Öntudatra kell ébrednetek, tömörülnünk kell, hogy együttes erővel, vállvetve javítsuk helyzetünket és biztosítsuk családunk jövőjét, boldogulását.

Fontos társadalmi tényezők vagyunk, mert a mi szakismeretünk, fáradságot nem tűrő munkásságunk, körültekintő eljárásunkkal a magyar bányászat érdekeit szolgáljuk és a bányák és bányatermények közvetítésével hazánk holt kincseit forgalomba hozzuk, életre keltjük.

*A bányauğynökök munkája becsületes, közhasznú munka, hazafias ténykedés, amely kell, hogy köztisztelőben, elismerésben és megbecsülésben részesüljön és ha mi bányauğynökök az országos szövetséghez csatlakozunk, akkor elmondhatjuk mi is, hogy *fel a fejjel és nem le!* Teljesen ismerem a bányauğynökök viszontagságos életét; ismerem működésünk nehézségeit; ismerem tövis-sel, szuró tövissel behintett életpályánk rögös utait és mert mindezt ismerem, tudom, hogy *helyzetünk javítása csak a szervezkedésben rejlik*, mert a szervezkedés útján tudjuk kenyérünket legjobban megvédelmezni és szervezetünk hatalmas voltában fogjuk azon erőt elnyerni, mely erőt Önbizalomnak nevezzük! Önbizalmunk pedig képessé teend megküzdeni a tenger sok akadálylyal, mely utunk elé gördül!*

Természetesen mindenki magának dolgozik és magának gyűjt és természetes, hogy az ide vágó érdekeinket nem engedhetjük át senkinek. *Szervezkedésünk nem fog érdeket sérteni, hanem érdeket fog védeni* és oltalmat fog nyújtani arra nézve, hogy *társadalmi és egyéni pozícióink megerősödve üzleteinket jobban és könnyebben bonyolíthatjuk le,*

mintha elhagyatva, egymagunk állanánk támogatás nélkül a harc mezőjén!

Midőn tehát az országos bányászszövetség tagjai közé lépünk, az országos bányásztársadalom egyenrangú tagjává leszünk és közös erővel fogjuk boldogulásunkat előmozdítani. Szükséges, égetően szükséges tehát szervezkedésünk. Szükséges, hogy mindnyájan csatlakozzunk azon zászlóhoz, amelyet „A Bánya” kibontott és amelynek diadala a mi diadalunk. Győzelme a mi — a magyar bányászok — győzelme! Szent meggyőződésem, hogy kartársaim egyakaratu elhatározással részt követelnek a magyar bányászok szociális munkájából és mindnyájan belépünk az országos bányászszövetség soraiba.

Felkérjük „A Bánya” t. szerkesztőségét, hogy most már a *szövetséget szervezze* és a *szervező és alapítók sorai közé* ossza be a *magyar bányászügynökök* csoportját is. Czélszerűnek vélném, hogy a t. szerkesztőség *tanácskozássra* összehívna a fővárosban élő *bányászügynököket* és a mi szakszervezünket realizálná!

Kartársak! Elvárom, hogy a szőnyegre hozott kérdéshez ti is *hozzá fogtok szólni* és már most *csatlakoztok* azon kijelentésemhez, hogy „A Bánya” legyen a *mi lapunk*, melyet *támogatni kötelességünk!*

Kívánom, hogy úgy legyen!

Aldás és jó szerencse!

T. B.

bányászügynök.

A fent közölt lelkes sorokat T. B. ügynök urtól kaptuk és azokat szívesen közöltük, mivel tartalma nézeteinkkel, elveinkkel, törekvéseinkkel egyezik.

Szívesen fogjuk az *ügynöki kar érdekeit szolgálni* főleg azért, mert a *bányászügynök* tényleg *fontos hivatást teljesítő lapja magyar bányásztársadalomnak* és mint *ahoz tartozót* tekintjük, *érdekeiért* szívesen küzdünk. *Közérdekű ténykedésünk* legjobb jutalma *azon támogatás*, melyben a *bányászügynöki kar* lapunkat részesíteni fogja!

Mi önzetlenül és bátran bontottuk ki a zászlót. A *bányász sorakozzék a kibontott zászló* alá, hiszen a *zászló a bányászok zászlója* és „A Bánya” az *ő, a bányászok lapja*.

V. J.

A nyitandó új kőszénbányák jövödelmezőségéről.

(Level a szerkesztőhöz.)

Esztergom, 1908. szeptember 3.

Tekintetes szerkesztő

„A Bánya” 27. számát figyelemmel áttanulmányozva, a sok tanulságos és korszerű cikk között a „Van-e új kőszénbányákra szükségünk” című cikk keltette fel érdeklődésemet.

A kérdés, melyet becses lapja felszínre hozott, valóban igen aktuális, hiszen több ezer, bányászatra

érdemes terület tulajdonosa, fáradtságának gyümölcsét azért nem élvezte, mert a pénzügyi körök teljesen érzéketlenek, vállalkozásra nem kaphatók. Véleményem szerint épen azért nem kaphatók bányavállalatok támogatására, mivel nem győzhetnek meg teljes biztonsággal a bányavállalat jövödelmezőségéről és ily körülmények között bizony nem is igen vehető zokon, ha a magyar pénzügy a magyarországi bányavállalatokkal nem foglalkozik.

Nem foglalkozik persze leginkább azért, mert előtte a magyar bányaterület terra incognita.

Midőn tehát A Bánya a kérdéssel behatóan és szakszerűen foglalkozik, oly közérdekű munkát művel, mely előbb-utóbb az érdeklődést felkelti, gondolkodásra serkent és ez uton jobb jövőt remélhetünk.

Én legalább úgy fogom fel a dolgot, hogy a komoly szaklapoknak hivatása addig hangoztatni az ígét, ameddig az a köztudatba átszűrődve, az illetékes körök az eszmét elfogadják és erejükkel diadalra vezetik. Valóban gratulálnom kell A Bányát törekvéseihez és mondhatom, engem olyan gondolatokra vezérelt, melyektől a legjobbat remélem.

Itten, Homorod környékén is, hatalmas, több ezer hold területre kiterjedő, első minőségű barnaszén tartalmazó, kőszénterületünk van — felhasználatlanul, meddőségben heverő millió és pedig sok millió értékkel. A milliók pedig azért aluszszák tétlen álmukat, mert pénzköreink úgy vélekednek, hogy új kőszénbánya nyitása esetén először a meglévő bányáknak konkurrenst állítanánk, másrészt pedig nem jövödelmezne az új kőszénbánya semmi sem, tehát hiábavalóság azzal vesződni is. Pedig, hogy új bányák nyitására szükségünk van, azt a behozatal nagysága eléggé igazolja és most, t. szerkesztő ur, szíves engedelmevel ki fogom mutatni, hogy Magyarországon minden kőszénbánya

feltéve, hogy szakszerűen kezelik és hűségesen igazgattatik mesés jövödelmet biztosíthat a bányavállalat részére. Nevetséges állítás, hogy az új kőszénbányák fogyasztópiac hiányában a termelt kőszén nem képes értékesíteni. Ezen állítás eszembe juttatja az ókor és középkor hajósainak meséit, hogy konkurrens vállalkozókat elriaszszanak a távoli országok felkeresésétől, képtelennélképtelenebb hazugságokat terjesztettek és tényleg az így megijesztett hajósokat elriasztották a jövödelmező vállalkozásoktól. *Hazugság, mese nálunk* az, hogy új bánya nyitása nem fizeti ki magát, holott Magyarország nagyrésze tüzelőanyaginségben szenvedvén, tárt karokkal fogadná az olcsó tüzelőanyagot, az olcsó magyar kőszén. Amde ilyenek hiányában kénytelen trágyatőzeggel beérni és földjétől a javítóanyagot elvonni.

Az a rengeteg lignit és barnaszén, mely hazánkban nem képzelhető mennyiségben előfordul, arra való volna, hogy az Alföld tüzelőanyaghiányán segítsen, de a meglévő piac és pedig a szén közelében élő sok millió fogyasztó dacára sem tárták fel a szénterületeket, mivel a pénzügy fázik pénzét productív munkára kiadni. Példa gyanánt szabadjon felemlítenem, hogy Homorod környékén mintegy 20.000 hold terület alatt konstataáltott a barnaszén, még pedig 4500—5200 Caloriás. Én most saját jóvoltomból bejártam ezt a parlagon heverő rengeteg szénterületet és úgy találtam, hogy

a kőszén 60, 70, 80, 100, 200 és 400 cm. vastag rétegben mindenütt kimutatható. Nagyobb mélységektől eltekintek és én csak a legfelsőbb szénréteget tekintem, melyet a területnek hat különböző pontján feltártam, azon eredményre jutottam, hogy itt nagy sikerrel és nagy haszonnal lehetne szénbányászatot berendezni és folytatni.

Én tehát az előttem fekvő terület adatai nyomán óhajtom kimutatni, illetve tényekkel számszerűleg bebizonyítani, hogy új kőszénbánya nyitása esetén haszon várható.

Az itteni területen holdankint 5750 köbméter szenet számítva összesen 115.000.000 köbméter szenet tételezhetünk fel.

Mint hogy egy köbméter szénnek átlagos sulya 10 mm., így a Hombród környékbeli szén összesen 1150.000.000 métermázsát tesz ki, másszóval itten 11 és fél millió waggon szén bányászható ki a felső rétegekből. Természetes, hogy ez a temérdek szén kiaknázása modern berendezést igényel és legalább is 10 ponton volna bányüzem berendezendő. Mondjuk 6 millió korona berendezési költség szükségeltetnék s akkor naponta 1000 waggon volna kitermelhető.

Naponta tehát 6000 korona berendezési költség en-napi 1000 waggon termelhető.

Feltéve, hogy a berendezési költségeket 30 évi 10 százalékos törlesztéssel számítjuk, akkor egy évre 200 korona esik, vagyis az üzemi évet 300 munkanapra téve, a termelt. napi egy waggon szénre 0,66 $\frac{2}{3}$ korona esik. Ebből következik, hogy egy métermázsa szénre berendezési költség címén circa 0.007 kor. számítandó.

Ezidőszerint a köbméter szén kiaknázási díja 4 kor., egy métermázsa tehát 0.40 K tesz ki.

25 százalék kezelési díjat számítva métermázsánként 0.10 K

A földbirtokosoknak járuléka nem járván, egyéb kiadásokra 0.043 K számítva, összesen 0.550 K

igényel egy métermázsa kőszén. előállítására. Mint hogy egy métermázsa szén eladási árát alacsonyra téve, 90 fillérben számítom, marad métermázsánként 35 fillér tiszta haszon, egy waggonnál tehát 35 K., 1000 waggonnál tehát 35.000 K. Az évi 300 munkanap alatt tehát 10.500.000 K. haszonra számíthatunk.

Ez oly tény, amely a jövedelmezőséget fényesen mutatja.

Bárhogyan is számítunk s bármennyire is redukáljuk a várható tiszta hasznot, évi 20 százalék haszonra minden körülmények között számíthatunk.

Hasonló eredményre juthatunk bármely szénbányüzemnél, miért is világos, hogy a szénbányászat tőkebefektetésre föltöbb alkalmas.

A Bányá helyes uton halad midőn a szénbányászat érdekében agitációt fejt ki és lelkem mélyéből üdvözlöm a szerkesztőséget és részemről ígérem, hogy törekvésükben lelkes munkatársuk leszek.

Szerencse fel!

Füzesi W. D.

Vaskartell.

A prágai vízvezeték világraszóló botránya előtérbe tolja a vaskartell garázdálkodásait. Mi nem foglalkozunk a prágai vízvezeték csőszállításával kapcsolatos panamákkal, csupán — a „Közlekedés és Közgazdaság“ című, kitünően szerkesztett lap nyomán — azt a tényt konstatáljuk, hogy Prága városa a létesítendő vízvezetéke céljaira szükséges vascsöveket kénytelen volt Franciaországban megrendelni. Képzeltető-e ennél nagyobb közgazdasági guny?

Csehország a kontinens egyik leghatalmasabb és leggazdagabb ipari területe, ahol különösen a vascsövek gyártása a tőkély legmagasabb fokán áll, külföldről kénytelen vascsöveket rendelni. Miért? Mert az osztrák-magyar vaskartell, kihasználva a vámvédelmet, oly horribilis árakat kért, hogy a francia vasművek, a rengeteg szállítási költség és vám daczára, még mindig olcsóbbak voltak. És most hogy Prága városa nem akarván magát csupa hazafiasságból kizsákmányoltatni, megindult a hajsza és a botrányoknak se hossza, se vége.

Mi ebből a csőszállítási botrányból csak a minket is erősen érdeklő tanulságot kívánjuk levonni. Hiszen a magyar gazdasági közelet is eléggé érzi a vaskartell áldásait. Az egyéni és gazdasági foglalkozás, a mezőgazdaság, az ipari vállalkozás, a nagy gyáripár terén, a vas a legnagyobb szükségleti cikkek egyike és az államhatalom egykedvűen türi, hogy ez az általános fogyasztási cikk mesterségesen megdrágíttassék. Sőt nem csak türi, hanem maga is hozzájárul e közgazdasági romboláshoz. Mert hiszen a m. kir. állami vasművek szintén tagjai a vaskartellnek. És egy ilyen állam, egy ilyen kormány meri azt hirdetni, hogy ipart pártol, hogy ipart akar teremteni!

Pár nap előtt olvastuk, hogy a vas nálunk olcsóbb lesz. A vaskartell ugyanis oly magasra emelte fokoként az árakat, hogy a német vas szállítási költség és vám daczára — versenyképes lett. Hogy tehát megakadályozza a német vas beözönlését, a kartell leszállította a vasárakat annyira, hogy a német vas versenyképessége megszűnjék. Kell ennél eklatánsabb példa arra, hogy mily üzleti cinizmus vezérli a kartell?

De a vaskartell nemcsak az életet drágítja, nemcsak a vasatfeldolgozó ipari vállalatok versenyképességét bénítja, hanem egyenesen meg is akadályozza azt, hogy bizonyos szakmabeli új iparvállalatok támadjanak. Hiszen éppen a prágai csőszállítás botránya hozta felszínre azt a másik botrányt is, hogy a vaskartell megtagadta a vasanyag szállítását egy létesítendő új csavargyár számára. És mindez az állam aegise alatt, az állam hozzájárulásával.

Mennyivel kerül többbe a vasutak építése a sinek és a vasszerkezetek magasabb árai folytán? Mennyivel drágábbak a bázak, a vasgerendák és oszlopok nagyobb árai következtében? A mezőgazdasági gépek a vasárak hihetetlen magassága által? Ime csak néhány példa, amit végtelenig lehetne folytatni. És ha még a szövetkezett vasművek rossz üzleti viszonyok által volnának kényszerítve erre az eljárásra. De ez a kényszer egyáltalában nem forog fenn. A kartell egyetlen indoka a kényelmes üzleti élet és emellett a vámvédelemnek a saját zsebre való könyörtelen kihasználása. — És ezt nevezik nálunk iparpolitikának.

A bányászat és kohászat palotájában St. Louisban.

(Mines and Metallurgy.)

A zöld lagunák fehér köhidain jutok bányászat és ércgyártás palotájába. Tengernyi nép mindenütt, de nem tolong, fáradt léptekkel lassan mozog, mint magam is. Hozzá az ismeretes st. louis-i nagy hőség, mely kora délután 90 Fahrenheit fokra hágott fel. Szellő sem járt. A változó levegőjű, szeszélyes ógalj alatt tegnapelőtt esernyővel járva, forralt bort kívánva, fáztam Chicagóban, ahol a vastag, nehéz köd nem birt felszakadni a Michigan-tó vizéről; később hűvös eső esett, ólmos ég borult ránk, tehát lekasztottam melegebb őszi ruhát s azt tartottam magamon, a nyáriakat az Union állomásra tovább vitték s így egy napig nélkülözöm kellett azokat. Veritékeztem. Jobban csurgott a testről, mint ugyanilyen évszakban Egyiptomban, melyről tudjuk, hogy egykor keletnek aranyforrása volt s az embereknek fárasztó dolgot adott. A nap fölnezett az égbe, izzón süttött és ugyancsak szórtá sugarait. A fejem árnyéka már a lábomat takarta.

Ködös ég után perzselő hő különösen mikor fáknak elfogyott az árnyéka. Gyorsan szállt fel hőmérő, nem birtuk el a forróságot, mikor az éjjelek hűsítést alig hoztak. Nyomottsággal nehezedett mindenre hő. A levegő feszültsége érezhető volt. Az emberek vállukra vették kabátot, vagy lehánták felső ruhát magukról, karjukon hordozták vérforráló hőségben, melyet a légkör párateltsége még elviselhetetlenebbé tett. Tudjuk, hogy 15.000 kilogramm levegő súly is nyomja testünket. Napszúrás ért többeket. Az emberek kitértek egymásnak, mint a sütőkemence melegítették. Áthevült a kö. Kézben, az izzadságtörő kendő. Az emberek forróságtól agyontikkadva hajadonfőn jártak. Nyitott inggel is láttam többeket. Az itt közönséges dolog, mikor áthevült a lég, a homlokokat kigyöngyözi melegség s nehéz lélekzeni. Senki fel nem ütődik a könnyebbítésen, a nők sem akadnak fel rajta.

A kiállítás legeredetibb épületénél, a bányászat és kohászat palotájában azzal is kezdhettém, hogy milyen szép és nagy, mennyibe került épület. Kisebb-nagyobb eltérés végett nem akarok ismételtsbe bocsátkozni. Megtartom a palota elnevezését, ha az az amerikaiaknak így jobban tetszik, mert hát valóságban több ez, mint a csarnok. Mégis kiemelnem kell, hogy ez az épület, mely előttem most fehér színben ragyog, a kiállításnak egyik leglátványosabbja. Egészen új stíl, de nem szecsessziós, nem ismerem, az indo-egyiptomi építkezésre emlékeztet. Szembe ötlük mindenkinek a két főbejáratnál a két-két, egyiptomi titokzatosságot magába rejtő magas obeliszk és a nagy földgolyó, mely ezen kapuk fölött diszül áll. Találó volt kősugarakat, mint jelképeket itt a földbe tűzni, mert a legrégebbi kövejtés az lehetett csakugyan.

Ami kincset a föld magán hord, méhében rejt, agyagtól a gyémántig, természet sötét titkos kamarájából mind földre, szemre kerül itt. Látjuk, anélkül, hogy a bányarém ijesztene és anélkül, hogy a sötétség démonától félnénk. Egy olyan gyűjteményt akartak Amerika nagy kincseiből összeállítani, amelyen nem volt még se-

hol. Sikertült az nagyon, a nyers állapotú ásványok színre hozatalával és a csiszolt nemes kövek feltárással. A föld titkos mély ölének, itt van minden kincse.

Nagyon gazdagok az Unio nyugati államai ásványországi kincsekben, a leggazdagabbak az egész világon. Kiszákmányolják a föld titokzatos belsejét, mélyét. Az 1900. évben az Unionnak egy milliárd dollárt hozott bányászat. Az utolsó évtizedben, a föld összes vastermékének előállításában 36%-kal szerepelnek az amerikaiak, aczélban 42%-kal, rézben 55%-kal, szénben 33%-al.

Szép és jó, de jaj annak a szegény istenteremtésnek, akit a sors, bányásznak jelölt ki s a föld alá bujtat ásványt kifejteni. A kenyérért halállal játszik. A leg-erősebb férfi is ellankad a nehéz a munkában, elsatnyul, idő előtt mulik ki az árnyékvilágból. Napsugár kell a szerves életnek, embernek, növénynek. Látjuk itt képeken milyen a bánya méhe, milyen nehéz munka a kődarabolás, hasítás, milyen fáradtságos a fémek feldolgozása. A vasöntés olvasztó kemenczéinek a melege, hány-nak veszi el a szeme világát! A bányalóg robbanása, hány-nak szedi életét! Eszembe jutnak ezek dolgok, mikor Tiffany-nak drágakő gyűjteményét látom a különféle ásványszínekben, a szép drágakövekben.

Magyarországi savanyuvizeket — erdélyiesen szólva, borvizeket — látok nagy számban, a nagy hőségben megkívánom a borvizes bort, rövidesen: fröcscsöt. Papiros ruhájukról könnyen lehet felismerni az ásványvizet. Tudjuk, hogy kiaknázhatatlanul kavarnak a hérczes hazánk talaján termelt savanyuvizek. Kár, hogy fogyasztás rovására, drágán vendéglős asztalára.

Vajha az amerikaiak sorra izlelnék ásványvizeinket, bizonyára nagyobb kivitelünk lenne belőlük, mert kitünőek. Legnagyobb tért hódít a Saxlehner keserű vize, mert van reklámja, New-York kereskedéseiben is árulják, Üniádi-nak ejtven Hunyadit.

Egy nagy Vulcán, vasember ötlük a szemembe, 50 méter magas vasszobor. Kalapáló dologban van ábrázolva a hosszú, nagy legény. Titáni alkotás valóban az egész kiállítás. Lóth szobra sóból, Mefisztó-é kőből. Ezeknél azonban érdekesebb az öt tonna súlyu aranytomb, legnagyobb amit valaha találtak. Nagy vagyon.

Minden a földszinten van, jó az áttenkítés. Ami idetartozik még, földalatti vasutal van összeköttetésben. Ha felülünk a kocsira, bányába jutunk, ahová nem jutnak el a nap sugarai, Aláfutnak a föld gyomrába, gyakorlatilag látjuk az arany, ólom, réz és szén kiaknázását, az elraktározott meleget. Itt szénporos emberek lapátolnak, ott kőolaj bugyog, amott hasítják az érczet rejtő kősziklát.

Az amerikai élelmesség egy vendéglőt varázsolt oda, ennek a falai szénből vannak, bányalámpák terjesztik a világosságot, kiszolgálók bányász öltözetben vannak, szóval, érdekes.

A bányászati eszközök, furó gépek, a bányavilágítás, a biztosítási előkészületek, a forgalmi eszközök, az ércmosáshoz, a kövek feldolgozásához szükséges minden eszköz szemünk elé kerül ebben a bányászati nagy palotában.

Látjuk a sok ásványt, a drágakőtől az utczák burkolatainak az anyagáig. Élénk, csillogó színekben látjuk azokat; a hány szint a föld kigondolt, az mind meg van itt. Arany, ezüst, só, agyag, égő anyag, ki gyözné elő-

számlálni a föld gazdagságát. Arany az a bálványozott ásvány, melyből Mózes borjuja készült, az a bűvszer, csábító anyag, melyért emberek annyi sok jót és rosszat követnek el, hosszan futó vastag ereken van meg, csak kiszedni kell, olvasztani, formába önteni, hogy kevés kivétellel, mindent kapjunk érte, mindent vesszhessünk miatta, életet, becsületet. A világon sehol sincs annyi arany, ezüst, vas, szén, petroleum és olaj, mint Egyesült Államokban.

Az ujkori bölcsek kövenc, tudományos köröket foglalkoztató titokteljes radiumnak kisugárzó erejével való próbákat mutatják be egy helyen. Nagyon érdekes. Fényt, villamosságot és meleget varázsolnak ki e csodaszorból. Az új fémnek, sugárzó anyagnak csodás tulajdonságai ismeretesek. Curie francia tanár 1904. évben fedezte fel, azóta világhíres a neve. A becsületrendet sem fogadta el, mert azt méltatlanok is kapják, kijáratják maguk, ak, míg az ő atyja és nagybátyja nagytudományuk daczára sem kapták meg. A híres vegyész, egy teherkocsi gázolta halálra Párisban 1906-ban.

Az ásványok értékesítése, ipari felhasználása, szoval, ami csak itt lehetséges, megmutatnak szívesen, terjedjen a hegyismu, tudomány, szerezzünk arról fogalmat, amiről eddig nem volt. Ha jól emlékszem, itt láttam az egy ül magasságu üvegpalczot, melynél nagyobb még nem fújtak.

A természet érdekes termékéből aszbesztből, több gyakorlati értékesítés van. Ma az okörban tudták azt, hogy az aszbeszt nem ég el, nem pusztul el. Mausolust a mauzoleumában aszbeszt takaróba tette az Artemisiája. V. Károly azzal mulattatta vendégeit, hogy aszbesztből készült asztalterítőit és kendőit a tűzbe dobatta ő maga azon mulatott, mennyire bámultak, hogy nem ég el. A tüzoltók örülnek most legjobban el nem égő ruhának.

Vértési Károly.

BÁNYÁSZATI HIREK.

— **A vasérczkivitel és az állam kötelessége.** Általános volt vasgyáraink panasza azon kedvezmények ellen, melyeket tarifális téren külföldi cégek a legutóbbi napokig élveztek a hazai vaskő-kivitelnel. Hossza évek meg nem szűnő panaszaira a kereskedelmi kormány végre folyó év január elsejével megvonta a külföldi érczkivitelre eddig fennállott, felháborítóan jogtalan tarifális kedvezményeket, melyeknek segítségével a hazai vaskőkincs nagy részét már amugy is külföldre vitték. A kormány segítségével évtizedeken át olcsó magyar érczhez jutott külföldi vasipari vállalatok azonban azon körülmény folytán, hogy a vasolvasztáshoz szükséges kokszot földrajzi fekvésüknél fogva igen olcsón szerzik be, a most érvényben levő kiviteli tarifa mellett is jó haszonnal kiszállíthatják a magyar érczeket és ezért sürgős ideje, hogy kormányunk az érczkivitel jelentektelen megnehezítésével meg nem elégedve, végre oly rendszabályokhoz nyuljon, melyek az érczkivitel teljesen megakadályozzák. Ezt a közgazdaságunkra igen fontos kérdést a régóta sürgetett és mindig megalkotásra váró új bányatörvény lenne hivatva megoldani oly módon, hogy kiinondaná a hazai vaskőre a kiviteli tilalmat, csak úgy, mint ahogy a kormány például takarmányhiány esetén a takarmánykivitelre hoz tilalmat

a hazai állattenyésztés védelme érdekében. Az ország jövő vasipara is védelemre szorul, mert vaskőkincsünk amugy is szerény mennyisége nem növekszik s ha tovább is tőrjük

hazai föld vagyonának ezt a kihurcolását, alig egy emberöltő múlva vaskincsünk végleg elfogy s Magyarországon a vasipar feltételelei mindenkorra megszűnnek. Már szerzett jogok épségben tartása mellett törvény útján kellene azt megakadályozni, hogy külföldiek az elavult osztrák bányatörvény hiányosságának ösvényein át hazai bányaterületeket lefoglaljanak s földünk kincsét az országból kivigyék. Ha a kis Svédország szinte kimeríthetetlen vaskőkincsét törvényhozásilag meg tudja tudni védeni, úgy, hogy kivitel mennyiségét — busás ellenszolgáltatások kikötésével — konfingentálja, módot kell találni a magyar vaskő dolgoztassék fel itt az országban s ha a kivitelre engedélyt mégis tenni kell, úgy a kivitelre bocsátott vaskőmennyiség ne lépje túl viszont behozott koksz mennyiségét. Ezt kíváná ország érdeke.

— **A robbanóanyagok.** A robbanóanyagok az utóbbi időben sok bajt és katasztrófát okoztak. A hatóságok keresik a módját, hogy a robbanások pusztításának, a mennyire csak lehet, gátat vessenek. Egyik-másik kerületi előjáró legjobban szeretné egészen betiltani a robbanó anyagok forgalombahozását, de az lehetetlen, mert számos iparágat tennének tönkre. A második kerületi előjáróság a tanácstól kért utasítást, hogy minő föltételekkel engedje meg a robbanó anyagok forgalombahozását. A tanács megkérdezte a tüzoltó főparancsnokot, a ki jelentésében elmondta, hogy van több oly edény, a melyben a benzín sem robban föl. Kötelezni kell tehát a kereskedőket, hogy a robbanóanyagot csak ilyen edényben tartsák. A mérnöki hivatal, a melyet szintén megkérdezett a tanács, nem hajlandó ilyen röviden elintézni a dolgot. Azt kívánja, hogy a tanács szakértekezletet hívjon össze, a melyen alaposan megvitatják a kérdést. A szakértekezletre meg akarja hívni a városi szakhivatalokon kívül a szakértő bizottsági tagokat, a műegyetem szaktudósait és Kovald Emil drt, a kémia doktorát, a ki a robbanó anyagok kezelését már évek óta tanulmányozza.

Geológiai fölvételek. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter megbízta Pálffy Mór osztálygeológust, hogy reambuláló geológiai fölvételeket eszközöljön. Egyuttal a geológiai fölvételek gyorsítására Róth Károly kitüntetéssel végzett tanárjelöltet megbízta, hogy Schaffarzik Ferencz dr. bányatanácsos, műegyetemi tanár felügyelete alatt dolgozzék. Agrargeológiai fölvételeket eszközölnek ebben az évben Treitz Péter dr. és Horusitzky Henrik osztálygeológusok, Liffa Aurél dr., Timkó Imre és Güll Vilmos geológusok. A hegyvidéki geológiai fölvételek Ungban, Szepesben Krompach vidéken, Beszterce és a Darna vidéken, a Maros völgyén, különösen a Gyalu-Mare környékén, Zalatnán, Beregvármegye délnyugatán, Kis- és Nagyküküllő vármegyében, Nógrádban, a Cserna völgyében, Mehádia és Orsova között a harmadkoru lerakódások területein történnek. Darányi földmívelésügyi miniszter tudomásul vette, hogy Böck János miniszteri tanácsos, földtani intézeti igazgató az országos részletes geológiai fölvételek felülvizsgálatában többé nem vesz részt, miután nyugugalomba vonult.

Magyar bányák és — angol czégér. A sok viszontagságot látott Remenyik-féle kolozsvári bányavállalat új czégérrel lépett a közönség elé. — Ezen alkalommal igen szép nevet választott. „Kolozsvári Alining Company Limited“. Az alapítókéje is tetszetős kinézésű összeg — így papíron: — 12,000.000 tizenkét millió korona. Most már csak azt szeretnék tudni, hogy mennyire becsülik az alapítólevélben a társulat bányajogositványait. Ez igen fontos, mert hiszen közismert dolog, hogy a Remenyik-féle bányavállalat, eddigi politikája abban állott, hogy az ország legkülönbözőbb részeiben „zártkutatómányozott“.

Ezen vállalat megalakulása elé nem a legnagyobb bizalommal tekintünk, különösen, mert újra „angolok“-ról van szó. Ez a bizalmatlanság sajnos — érthető, mert nem egy ízben a magyar közgazdasági élet hirneve szenvedett amiatt, hogy lelketlen üzerek olyan bányaalapításokba csábították a külföldi tőkét, melyekről végül kiderült, hogy szén, petroleum, arany vagy vas csak a reklámban volt található és nem a bányában. Nem mondjuk, hogy a legujabb vállalkozás, melyhez angol tőkét sikerült megnyerni, az említett alapítások közé volna sorolható, de szükségesnek tartottuk megjegyezni, hogy az óvatosság külföldi pénzzel való bányaalapításoknál kívánatos. Ezt az óvatosságot úgy a magyar, mint a külföldi érdekelteknek ajánljuk, és pedig a magyarnak az idegen, a külföldinek pedig a résztvevők miatt. A legujabb bányarészvénytársaság hír szerint — „Kolozsvári Mining Company Limited“ czég alatt Londonban alakult 500.000 font sterling tőkével, egyfontos részvényekben. Célja bányákat, zártkutatómányokat, érczartalmu, vagy más birtokokat szerezni Erdélyben, vagy másutt, a Central Industrial Trust Limited-dal egyetértőleg működni s üzleteket csinálni bányákkal, kohókkal és mindennemű érczkereskedőkkel stb. Igazgatósági tagok Sir Thomas D. Pile baronet, G. Attwood és G. B. Mec. Díjazásuk 200 font st. évenként, az elnöké 250 font és 10 százalék abból a feleslegből, amely a részvényekre fizetett 10 százalék osztalék után marad. Az alapító Central Industrial Trust Limited betéte 130.000 font, de e tröszt részére 5000 font „alapítási költség“ fizetendő készpénzben. A társaság székhelye Londonban van.

— **Új iparvállalat.** A pécsi Hercege Testvérek rézarúgyáros czég és Mestrits Jenő rész- és lakatosárú gyár egyesültek és részvénytársasággá alakultak „Egyesült pécsi rész-, fém- és lakatosárúgyár részvénytársaság“ czimén. Az alapítóke 600.000 korona. A vállalat elnökéül Zsolnay Miklóst választották meg.

— **Egy iparvállalat vergődése.** Négy sztentő előtt „Borsodi aczél- és aczélzserszámgyár részvénytársaság“ czég alatt 550.000 korona alapítókével Kassán új vállalat alakult, mely nyersaczél, szerszámaczél és aczélzserszámok gyártásával akart foglalkozni. Azért mondjuk, hogy csak akart foglalkozni, mert a vállalat vezetősége a nagyobb fejlődéshez szükséges tőke fölött nem rendelkezett s kénytelen volt a jó szándékkal beérni, úgy, hogy a gyár komoly munkát nem is végzett. Közben a hitelezők is szorongatták a társaságot, melynek az lett a vége, hogy a vállalat székhelyét áttették Budapestre. Majd amikor ez sem segített, a vállalat részvénytőkéjét 550.000 koronáról leszállították

165.000 koronára. De ez sem volt komoly orvos-ság, mert a gyár nem rég, tőke hiányában, kénytelen volt az üzemét is beszüntetni. Most aztán a vállalat, melynek Kubinyi Géza, a Fejérváry-kormány volt főispánja az elnöke, ismét új tőkét keres, hogy a gyár üzemét, mely különben talán fejlődőképes lehetne, ismét fölvegyék. Ha a vállalat igazgatói az új pénzt nem tudják megkapni, alkalmasint likvidáltak lesznek kénytelenek a gyárat.

— **Bányászerecsétlenség.** Bohumból jelentik: A német-luxemburgi bánya és kohó társaság bányájában ma délután szerencsétlenség történt. A harmadik vajatban a falat óriási víztömeg szakította át és a nyolczvan főnyi csoportból kilencz embert elzárt a külvilágtól. Ezek közül hatot sikerült megmenteni. A többiekkel helyreállították az összeköttetést és remélik, hogy őket is megmenthetik. A mentés valószínűleg több napig fog tartani.

— **Külföldi geográfusok Budapesten.** Az amerikaiusok bécsi kongresszusa szeptember 15-én kirándulást rendez Budapestre. A geográfusok a főváros vendégei lesznek, 15-én este érkeznek s Lóczy Lajos dr. egyetemi tanár, a földtani intézet igazgatója, mint a Földrajzi Társaság elnöke fogadja őket a választmány élén. A kirándulók szeptember 16-án és 17-én időznek a fővárosban, hogy megnézzék Budapest nevezetességeit. Lóczy Lajos a vendégeket szeptember 17-én este a Balaton vidékére vezeti, a hol színpén néhány napot töltenek.

— **Az olasz kénbányászat válsága.** Rómából jelenti tudósítónk, hogy a kormány beavatkozása, mellyel a szicíliai kénbányászat segítségére sietett, nem járt eredménnyel. Már tavasszal annyira estek a kénárak, hogy a bányatulajdonosok kénytelenek voltak megszüntetni az üzemét. Az ország legszegényebb lakossága vesztette el ezáltal kenyerét. A kormány ekkor külön bankot állított föl, mely a Szicíliai Bankkal szoros kapcsolatban állott, s főüzletága előlegnyújtás volt a termelt kénre. Az állam ez intézkedésével a kényszereladásoktól akarta megóvni a bányatulajdonosokat, de az általános rossz gazdasági viszonyok miatt még így sem tudta az árak rohamos hanyatlását megakadályozni. Másrészt pedig már oly óriás mennyiségű kén fekszik raktáron, hogy a bányászat szünetelése esetén is a piac évekig el lenne látva áruval. A válság leküzdésére a kormány külön bizottságot küldött ki, melyben a pénzügy-miniszter is képviseltette magát. Az összes bányákban redukálták az üzemét.

— **Munkásbiztosító orvosi tanács.** A hivatalos lap a kereskedelemügyi miniszter körrendeletét közli, mely szerint az állami munkásbiztosító hivatal mellett, mint annak orvosi szakszerve, állami munkásbiztosító orvosi tanács czimmel orvosi tanács szerveztetik. Ez az orvosi tanács az állami munkásbiztosító hivatal bíraskodásának orvosi szakértő szerve. Azonkívül feladata szakvélemény adása mindazokban az egészségügyi orvosi kérdésekben, amelyeket az 1907. évi XIX. törvénycikk XV. fejezete az állami munkásbiztosító hivatal ügykörébe utal, továbbá szakvéleményezés mindazokban a munkás-egészségügyi ügyekben, amelyekre a kereskedelemügyi miniszter a tanácsot esetről-esetre meghallgatja. Az állami munkásbiztosító orvosi tanács áll egy elnökből, legalább öt rendes tagból, akiknek egyike egyuttal alelnökké is kinevezendő, továbbá rendkívüli tagokból és jegyzőből. Ma a

szabályzat 1908 október 1-én lép életbe és minden esetleges módosításhoz a kereskedelemügyi miniszter jóváhagyása szükséges.

— **Iparfejlesztési szakosztály a kereskedelmi minisztériumban.** A kereskedelemügyi miniszter a minisztériumbeli VI/c. szakosztály I. és II. ügyosztályát mind az ügykör, mind a személyzetre vonatkozóan egyesítette. Az így megalakult új szakosztály vezetője Micskei Endre osztálytanácsos lesz. A szakosztály a közszállításokkal, kiállításokkal, kereskedelmi és iparkamarákkal, valamint az iparfejlesztési ügyekkel fog foglalkozni.

— **Kinevezés.** A pénzügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök *Tihanyi Károly* bánya-felügyelőt kezelő segédtitkárrá nevezte ki.

Szerkesztői üzenetek.

Hunyadi előfizető. A politikai lapok olyanformán tüntették fel a pénzügyminiszter hajdahunyadi és petrozsényi utját, mint a miniszterek rendes utjait. Fogadtatás, beszédek, egy kis séta és banket. Pedig hát ő exzellenziája ez egyszer valóban nem jól mulatott. Igen sok szó volt a valahai Gyalárra vezető sodrony-kötél pályáról és ebben nem sok öröme telhetett miniszter úrnak, valamint a Martinkohót is szeretete volna üzembe látni ő exzellenziája de, sajnos, az épen akkor is el volt romolv. No, de majd helyre fogják hozni a vasgyár nagyszáma és jeles mérnökei. Hogy exzellenziája miként nyilatkozott az aranyosvölgyi vastelepek megvételéről, arról mélységesen és bülesen hallgat a krónika. 2. Igen köszönjük.

Gölnicz. H. K. A marheggi gépgyár és vasöntöde magyarországi vezérképviselője Budapesten, V., Sziget-utca 4—6. szám alatt van, tessék egyenesen oda fordulni és a felvilágosításokat szívesen megadják.

A. V. Déva. Sch. még nem keresett, ahogy jön, irok róla is. — B.-nak levél ment! — P. főmérnök nincs Pesten, ahogy haza jön, találkozunk. R. írt. Kérünk adatot és cikket.

TŐZSDEI HIREK.

Egy-két nap óta élet és elevenség költözött a börzére. Az unalmat és a bágyadtságot forgalom és vásárlási kedv váltotta fel, melyek nyomában az egyes értékek áremelkedése járt. Különösebb oka nincs a megváltozott hangulatnak, mint a rendes őszi fellobbanás. Ilyenkör, szeptemberben, rendszerint erős hangulatváltozás szokott köszönteni az üzleti életre s az emberek több kedvvel és bizalommal vannak eltelve a jövő iránt. Hogy van-e ennek a rendes őszi hangulatváltozásnak komolyabb alapja és jogosultsága, azt nem merjük megállapítani, de mint érdekes és szükséges jelenségről szívesen beszámolunk. A király budapesti tartózkodása és a külföldi börzék kedvező jelentései szintén hozzájárulnak az irányzat megszilárdulásához, melynek tartóssága dolgában azonban már nem merünk jóslásokba bocsátkozni. Az óvatosságot és az elővigyázatot azonban nagyon ajánljuk mindazoknak, akik börzézni szoktak, mert a szilárdabb irányzat éppen úgy lehet tartós, mint pillanatnyi fellobbanásból eredő ideiglenes átmenet. A kedvező hangulatra nézve igen jellemző, hogy ma, bár nem volt börze, a magánforgalomban is lényegesen emelkedtek az értékek.

— **A salgótarjáni részvényei.** Legújabbban hanyatlak az árfolyamuk, ami első sorban annak tulajdonítható, hogy kitudódott miszerint az újonnan feltárt Nográd megyei gazdag kőszénterületeket nem saját maga fogja kiaknázni, hanem a magyar általános kőszénbánya részvénytársulattal együtt új részvénytársulatot alakít, annak kiaknázására. E hanyatlás azonban valószínűleg csak ideiglenes, mert a börzén nem sokára ráfognak jönni, hogy a salgótarjáni újra csak jó üzletet csinál — a fogyasztó publikum kárára.

— **A fémpiaczról.** Newyorki értéktőzsde rossz befolyással volt a londoni főntőzsde irányzatára és különösen a vörösrés napról-napra olcsóbban jegyzett. Az üzlet fogyasztókkal ennél fogva szinte sokkal csöndesebb lett, mindazonáltal észrevehető volt, hogy a rézbánya-tulajdonosok tartózkodtak olcsóbb eladásoktól és megmaradtak a régibb áraknál. Önra kedvezőbben hatott, hogy a keleti eladó megbízások szüneteltek és tényleg kisebb mennyiség elszállításáról jött hír Kelet-Indiából. Az ólom megint engedett, de mégis élénkebb üzlet volt belőle, mint a többiekből. Horgany nagy tételekben került forgalomba, e mellett az árak emelkedtek. A mai fémárak a következők: Finom vörösréz 160 korona, Banca, Billiton vagy Straitsón 329 korona. Bárányón 322 korona. Hohenlohe-horgany 53 korona. Selmecezi vagy nagybányai lágyólom 41 korona. Antimón, Regulus 78 korona.

— **Az amerikai vaspiacz.** Az Iron Age szaklapírja: A délvidéki szénmunkások sztrájkjának megszüntetése következtében a kohók valószínűleg ismét megkezdik az üzemet. A keleti nyersvastermelők nagyobb árat fognak kapni a kovácsolt és öntött vasért. Savmentes vasat szintén nagyobb áron jegyeznek, bár a vevők nem szívesen adnak többet. Külföldi Fromangan-vas iránya gyöngébb és a tengerparton tonnánként 45 dollárba kerül. A főlgyártmányok és készgyártmányok iránya javulóban. A vas és aczél fogyasztása általában nagyobb, mint képzelik. Az United Steel Corporation mostanában termelőképességének 59 százalékával dolgozik. Építőanyagokból az üzlet meglehetősen élénk és vaslemezrendelések is kielégítő mennyiségben érkeznek. A dróttüzet elég jó. Az ócskavar ára nagyobb.

— **Nemes érczforgalom Amerikában.** Mint Newyorkból jelentik a múlt héten nem vittek ki aranyat; az ezüstkivitel azonban 781.000 dollárt tett ki. Behoztak 305.000 dollár aranyat és 32.000 dollár ezüstöt.

A budapesti értéktőzsde hiv. árjegyzései 1908. szept. 9-én.

				Záróárfolyam			
				Pénz		Áru	
				korona	fillér	korona	fillér
Északmagyarországi c. k. b. és iparvállalat	névérték	200	oszt. 13	276		280	
Felsőmagyarországi bányá é. kohómt		150	20	545		555	
Köszénbánya és téglagyár részv.-		20	20	440		448	—
Magy. asphalt részv.-társ.		200	10	150		155	
Magyar ált. köszénbánya részv.-árs.		200	20	665	—	675	
Salgótarjáni köszénbánya részv.-		200	32	590		590	50
Danubius hajó- és gépgyár		150	10	233		234	—
Első m. gazd. gépgyár részv.-társ.		200	20	385	—	395	—
Fegyver- és gépgyár részv.-társ.		300	32	290	—	295	—
Ganz és Társa vasöntöde		800	160	2875		2900	
M. belga fémipar részv.-társ.		200	16	284		294	—
Nadrágyi vasipar részv.-társ.		400	40				
Nicholson gépgyár részv.-tár.		200	14	216		220	
Rimamurányi-salgótarjáni vasmt		200	28	556	50	557	
Schilck-féle vasöntöde		400	24	400		410	
Weitzer J. gép- és waggon-gyár		250	20	394		400	
Első magyar betűöntöde részv.-társ.		200	18	330		360	
Hungária műtrágya-gyár		200	14	370		390	
Magyar fém- és lámpaáru-gyár részv.-társ.		200	16	285		289	

Londoni fémárak 1908. első felében.

		Január	Február	Márcz.	Április	Május	Junius
		hó végével koronákban					
Réz	Lemezek és ingotok	156.85	147.50	150.79	145.45	145.21	143.89
	Válogatott áru	156.85	147.50	151.97	145.45	144.62	143.89
	3.50% enged. Electrolyticus réz	156.25	147.50	153.15	147.22	145.80	145.07
	2.50% enged. Standard	144.56	137.58	145.02	136.73	136.21	134.46
Ón	Szokásos áru	146.04	138.76	146.20	137.91	137.39	135.78
	Angol tömbökben hajón	298.30	110.40	340.60	342.93	308.12	297.22
	" " " " " "	300.67	312.77	342.95	345.29	310.48	299.58
	Finomított áru —	303.04	315.14	345.33	347.65	312.84	301.94
Ólom	Straits (készpénz) —	293.85	306.99	339.71	342.68	304.87	295.15
	" " (három óra)	295.64	305.96	336.16	339.09	302.51	297.51
	Ausztráliai — — —	294.16	307.44	340.01	342.63	305.17	295.45
	Banka ón, — készpénzben —	309.00	309.30	347.25	353.72	305.46	303.26
Ólom	" " három óra —	305.50	307.44	341.19	347.67	301.63	301.35
	Spanyol vagy idegen lágyólom —	35.07	32.88	33.85	31.48	30.69	29.78
	Angol tömb — — —	36.99	33.47	34.30	31.93	30.98	30.37
	" " L. B. jegyü —	37.29	34.36	35.48	33.41	31.87	31.55
Zink	Mázag — — —	41.63	40.88	39.62	39.02	37.78	37.74
	Ólomfehér — — —	46.17	46.20	44.94	43.75	42.50	42.46
	Közönséges sziléziái	47.72	50.05	49.52	49.96	46.63	43.93
	Különleges — — —	51.20	53.01	51.15	51.44	47.52	45.11
Antimon	Angol — — —	52.08	52.13	50.56	51.13	48.40	45.70
	Tiszta — — —	85.23	82.93	80.42	78.04	82.64	79.02
	Crudum — — —	50.90	47.39	39.03	36.66	34.24	35.38
	50%-os ércz — — —	27.23	26.06	21.29	21.29	—	22.41
Higany	— — —	5.83	5.84	5.83	5.83	5.73	5.64
Aluminium (98 - 99 ⁰ / ₀)	— — —	4.63	4.63	3.30	4.63	4.21	2.31
Nikkel (98 - 99 ³ / ₄ ⁰ / ₀)	— — —	437.—	438.35	437.57	437.53	436.80	436.89
Ezüst	— — —	88.83	88.91	88.97	86.56	84.90	86.77

Lapunk szerkesztősége tiszte-
lettel felkéri mindazon urakat,
kik f. évi szeptember 19-20-án

Budapesten tartandó
Országos Bányászati
és Kohászati Egyesület
évi közgyűlésén részt-
:: vesznek, ::

Budapestre való utazásukról
legkésőbb f. hó 17-éig bennün-
ket levelező-lapon értesíteni
::: sziveskedjék. :::

Köszénterület kiaknázására vállalkozó

kerestetik. A területen a szinelőjövétel konstatálva van és jelenleg 10.000 (tízezer) hold nagyságban le van foglalva. Ezenkívül az egész városi határ hozzácsatolható, ami 30.000 hold kiterjedésű. Cím a kiadóba.

TELEFON 95—18.

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI
KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT

GRÓSZ A. ÉS TÁRSA
VI., FÁY-UTCZA 67

A legújabb betűkkel és ípekkel
dusan felszerelve, mindennemű ke-
cskedelmi nyomtatványok, árjegy-
kek, hírlapok stb. szép és pon-
elkészítésére ajánlja magát.

HIRDETÉSEKET

felvesz

„A B Á N Y A“

kiadóhivatala

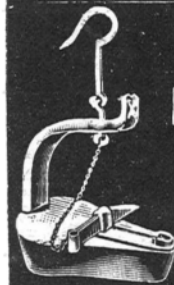
BUDAPEST,
VIII., Kender-utca 6. szám.

SZABADALMI

és védjegyjogtalanom kieszközlése az összes
kulturállamban

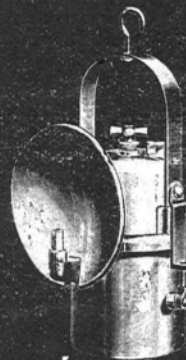
ÁDLER MIKSA okleveles gé-
pészmérnök
hites szabadalmi ügyvivő

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 51.
Telefon 106—55. Telefon 106—55.

PIUS PIRINGER
BÁNYA ÉS ALAGUT-LÁMPAGYÁR
GRAZ, Strauchergasse 16. A

ajánlja eddig felülmúlhatlan gyáftmányait.
Viszontárúsítóknak kedvezmény. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

BARTOS ZOLTÁN FÉM ÉS BÁDOGÁRU GYÁRA
BÁNYAFELSZERELÉSEK OSZTÁLYA
BUDAPEST VI., ARADI UTCZA 60

ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE